

9. Wł. Mickiewicz do J. I. Kraszewskiego 11 XII 1865 Rkp. BJ 6520 k. 25-28.

[Tłumaczenie:]

[k. 25r]

Paryż, 11 grudnia 1865

Drogi Panie,

Ucieszyłem się, że powrócił Pan do idei, które wyłuszczył Panu Bronisław Zaleski¹. Sądzę, że jest wiele dobrego do zrobienia. Jeśli obecnie występuje wśród ludzi jakaś apatia w odniesieniu do spraw polskich, mamy dodatkowy argument, żeby położyć temu kres. Nawiasem mówiąc, nasilenie obecnych problemów skończy się jakimś kryzysem. Właśnie teraz należy siać, aby później móc zbierać.

Księgarnia² codziennie znajduje nowe rynki zbytu. Napisałem do niemieckiego księgarza, wskazanego przez Pana; czekam na jego odpowiedź.

Proszę mnie, bym zaprenumerował polskie gazety. Jakim sposobem wejść w kontakt z wydawcami warszawskich i galicyjskich gazet, [k. 25v] zwłaszcza warszawskich? Jaką drogą przekażą egzemplarze abonentom, których im wskażę? Jaki rabat zrobią Księgarni i jakim kanałem przekazywać im pieniądze? Biblioteka Polska³ prosi mnie, bym pomógł jej w zaprenumerowaniu gazety, której tytuł załączam. Czy opierając się na swoim doświadczeniu redaktora naczelnego mógłby Pan wskazać mi, jakie są polskie gazety i jakie warunki współpracy proponują? Mógłby Pan bezpośrednio porozumieć się z nimi, z góry zgadzam się na Pańskie ustalenia. Biblioteka Polska w każdym przypadku będzie w przyszłości dokonywała prenumeraty za pośrednictwem Księgarni. Jeśli chodzi o polskie książki [k. 26r] w depozycie, mam już książki Żupańskiego⁴; a Natanson⁵, Gebethner⁶ i Orgelbrand⁷ w Warszawie

---

¹ Bronisław Zaleski zob. list nr 7.

² Księgarnia Luksemburska – „Librairie du Luxembourg”, założona w Paryżu przez Władysława Mickiewicza i Armanda Lévy’ego w 1864 r., początkowo funkcjonowała pod innym szyldem: jako nominalny właściciel występował Jean-Baptiste Vasseur. Od 1867 r. już oficjalnie pod zarządem Mickiewicza aż do zawieszenia jej działalności w 1889 r. Firma przy 16, rue de Tournon, zajmowała się nie tylko księgarstwem, lecz także prowadziła działalność wydawniczą, biblioteczną i antykwaryczną.

³ Biblioteka Polska w Paryżu – biblioteka powołana do życia w 1838 r. przez Towarzystwo Literackie i Towarzystwo Pomocy Naukowej (w 1854 r. nastąpiło połączenie towarzystw w Towarzystwo Historyczno-Literackie w Paryżu), której zbiory miały w przyszłości stać się zaczątkiem polskiej Biblioteki Narodowej. Od 1854 r. mieści się na Wyspie św. Ludwika, 6, quai d’Orléans, nieopodal Hotelu Lambert. W latach 1854-1860 dyrektorem biblioteki był Feliks Wrotnowski, w latach 1861-1867 p.o. dyrektora – Walery Kalinka, a w latach 1868-1880 – Bronisław Zaleski.

⁴ Jan Konstanty Żupański (1804-1883) – księgarz i wydawca działający w Poznaniu od 1839 r.

⁵ Henryk Natanson (1820-1895) – księgarz i wydawca działający w Warszawie od 1846 r.

⁶ Gustaw Gebethner – zob. list nr 8.

⁷ Samuel Orgelbrand (1810-1868) – działający w Warszawie od 1830 r., po jego śmierci firmę prowadzili synowie: Hipolit (1843-1920) i Mieczysław (1847-1903) lub Maurycy Orgelbrand (1826-1904) – księgarz i wydawca w Wilnie, od 1865 r. w Warszawie.

zgadzają się na przekazanie mi swoich książek. A oto ich warunki. Raz na pół roku ureguluję z nimi wszystko, co będzie im się należało za sprzedane egzemplarze, zatrzymując różnicę z ustalonej przez nich dla mnie zniżki. Cena polskich książek wydaje się wygórowana tutejszym czytelnikom, przyzwyczajonym do niskich cen książek francuskich. Jednak polska placówka dobrze zaopatrzona będzie nową rzeczą i bardzo pożyteczną. Pospiesznie akceptuję wszystkie książki, które zgodnie z Pańskimi wskazówkami będą mi nadesłane na tych warunkach czy to z Warszawy, czy z Galicji, gdzie jeszcze nie nawiązałem relacji. Książki historyczne, znane powieści z dawnych czasów oraz nowości wszelkiego rodzaju [k. 26r] znajdą tutaj być może powolny zbył, ale pewny. W Lipsku kupiłem w dużej ilości książki z kolekcji Brockhousa⁸. Z przyjemnością przyjmę w depozyt książki od innych księgarzy.

Podjąłem pewne starania, niestety bezowocne w przypadku Pańskiej pięknej kolekcji. W Bibliotece Cesarskiej⁹ opierają się na niskich cenach, za które zakupili pewne kolekcje, co niczego nie dowodzi, albo wysuwają obiekcję, że posiadają już dużo dzieł. Przydałaby się tutaj wysoka protekcja. Katalog¹⁰, choć bardzo cenny, jest zbyt lakoniczny. Potrzeba byłoby czegoś dla szerszej grupy odbiorców, [k. 27r] potrzeba by to było bardziej uwydatnić, powiedzieć, że takie dzieło posiada ogromną wartość artystyczną, o innym powiedzieć, jak bardzo jest rzadkie, a w przypadku trzeciego szerzej napisać o tym, którego przedstawia, lub o artyście. Jednak należałoby żałować i byłoby to bolesne, gdyby Pańska kolekcja uległa rozproszeniu. Wysłałem tu i tam kilka egzemplarzy katalogu, zobaczymy. W każdym razie, gdy będzie Pan prowadził z kimś negocjacje, proszę przysłać mi cenę, do której Pan zejdzie, a niewykluczone, że uda mi się to lepiej sprzedać. Jeszcze raz dziękuję za Pańskie [k. 27v] życzliwe wsparcie. Bronisław¹¹ mówił mi o Pańskiej kolekcji starych książek o Polsce. Czy zrobi Pan ich katalog? Można byłoby o wiele łatwiej je sprzedać.

Mój przyjaciel p. Lévy¹² przypomina się Pańskiej pamięci. Z szacunkiem ściskam Pańską dłoń.

Szczerze Panu oddany

Władysław Mickiewicz

123, Boulevard St Michel

---

⁸ „Biblioteka Pisarzy Polskich” wydawana przez firmę F.A. Brockhaus w Lipsku – zob. list nr 8.

⁹ Biblioteka Cesarska – nazwa stosowana do obecnej Bibliothèque Nationale de France w czasach Napoleona I i Napoleona III.

¹⁰ J. I. Kraszewski, *Catalogue...* – zob. list nr 7.

¹¹ Bronisław Zaleski – zob. list nr 7.

¹² Armand Lévy – zob. list nr 1.